

Posudek na diplomovou práci Bc. Markéty Cubrové: *Nona Fernández – překlad a analytická odborná studie*

Vedoucí práce: PhDr. Anežka Charvátová

Markéta Cubrová se o chilskou literaturu a společnost zajímá už od bakalářské práce, kterou věnovala překladu dvou kapitol z netradičně pojatých „skrytých“ dějin Chile Jorgeho Baradita; jedna kapitola se dočkala vydání v literárním časopise A2. Pro diplomovou práci si Cubrová zvolila současnou chilskou autorku Nonu Fernández (nar. 1971), velmi úspěšnou prozaičku, divadelní i televizní scénáristku, herečku, aktivistku za ženská práva. Díky tomu, že Cubrová získala stipendium na prestižní univerzitu Universidad de Chile v hlavním městě Santiagu de Chile, měla možnost sehnat a nastudovat velké množství velmi zajímavých pramenů ke kontextu současné chilské literatury i k dílu autorky samotné. Svou práci začíná netradičně nikoli překladem, ale výkladem o současné chilské literatuře, který je hutný, zasvěcený, vztažený k tématu, s bohatými bibliografickými odkazy, protkaný mnoha výtečně vybranými citáty, jimiž Nona Fernández sama charakterizuje svou tvorbu, potažmo tvorbu celé své generace, nazývané někdy „generace dětí“ či „generace dětí diktatury“. Toto úvodní zasazení překládané autorky do kontextu současné chilské prózy přesahuje požadavky kladené na diplomovou práci a mohlo by se stát základem pro doktorskou práci.

Překlad vybraných kapitol z románu *Mapocho* (2002, Řeka Mapocho) byl sám o sobě nesmírně obtížný a mohl by si na něm vylámat zuby leckterý zkušený překladatel. Autorka mísí různé styly, mění vypravěčské perspektivy, využívá jazyk mýtů, historický diskurz i typicky chilské hovorové obraty. Cubrová autorčin styl dokázala skvěle analyzovat v teoretické části a neméně dobře si poradila s překladem, k němuž v podstatě nemám žádné výhrady, průběžně byl konzultován a Cubrová všechny mé připomínky a návrhy zapracovala, případně našla vlastní originální řešení. Je vidět, že překlad nechala „uzrát“ a přečetla si ho po sobě s odstupem, výsledná verze je přesná, ale přitom čtivá, poutavá, má spád a rytmus jako originál a obtížná místa vyřešená tak, aby se zachovala intence originálu, ale přitom to nepůsobilo nečesky a kostrbatě (problém překladu gerundia, viz analýza str. 67 a 72). V textu jsou výborná lexikální řešení („zazobané“ tetičky str. 23, babiččina „košťohůl“ str. 27, stařeny chodily „klevetit“ str. 24 apod.). Překlad by téměř mohl jít rovnou do sazby, rozhodně ho nabídneme některému nakladatelství vydávajícímu hispanoamerické autory (jako je např. Argo, Paseka, Dokořán, Rubato, Akropolis aj.).

Část věnovaná analýze je také mnohem obsáhlejší, než bývá v diplomových pracích, a některé pasáže jsou velmi zajímavé a přínosné (právě rozbor autorčina stylu, žánru, intertextuality v románu apod.). Výborný je rozbor témat a motivů v překládaném románu – paměť, incest, Mapocho, velké a malé dějiny – Cubrová se neomezuje na výčet, ale uvažuje, co lze z témat a motivů vyčíst, jak je lze interpretovat v rámci románu,

autorčiny tvorby i celé současné chilské společnosti. Skvěle pojatá a vyřešená je problematika inkluzivního jazyka u Nony Fernández.

K jednotlivostem v části věnované analýze mám určité drobné výhrady, které zde některé vypíšu ne jako kritiku této diplomové práce, ale spíš s ohledem na další možné zpracování a prohloubení tématu v případné budoucí akademické dráze Markéty Cubrové.

U některých citovaných chilských autorů chybí životopisná data – proč se u některých uvádějí, a u jiných ne? (Např. chybí u autorů, jako je: Diamela Eltit, Álvaro Bisama, Mauricio Electorat, Alberto Fuguet, Sergio Gómez, Enrique Lihn; kdežto u jiných na str. 61 data jsou.) Básník Zurita má být ve druhém pádě skloňován „Zurity“ (str. 10). U výčtu autorů „generace dětí“ by bylo vhodné uvést jejich české překlady, které už vyšly (Zúñiga, Zambra, Trabucco). K nezávislým nakladatelům bych dodala např. ještě nakladatelství Hueders.

Někde mám výhrady k terminologii – na str. 14 bych spíš než o „společenském realismu“ hovořila o „sociálním“, či přímo „socialistickém realismu“; podobně termín „autofikce“ (str. 57) Cubrová používá (podle svých chilských zdrojů) příliš široce, bylo by třeba ho vymezit konkrétněji; za autofikci nelze označit veškerou literaturu vycházející z osobních vzpomínek a ze vzpomínek rodinných příslušníků (takové jsou třeba i romány Vargase Llosy či Garcíi Márqueze, a to rozhodně není autofikce): v autofikci je důležitá postava autora-vypravěče-protagonisty, který příběh uvozuje, sám v něm hraje nějakou roli (zejména zprostředkující – uvažuje o tom, proč o tématu píše, vysvětluje vlastní vazby k němu), narušuje fikci autorskými odbočkami záměrně ničícími iluzivnost (typický je např. román *HHhH* Laurenta Bineta): nic z toho u Nony není, její román *Mapocho* je čistá fikce, byť inspirovaná osobními a rodinnými zážitky.

Cubrová si dala práci s překladem titulů všech citovaných děl, byť nebyla přeložena do češtiny, což je třeba ocenit; vloudila se sem chyba v překladu slavného Ercillova eposu *La Araucana*, který nelze překládat současným termínem „Mapučové“; obvykle se název ponechává (*Araucana* podle vzoru *Odyssea*, viz *Slovník spisovatelů Latinské Ameriky*, Libri 1996, str. 216); dílo *La dimensión desconocida* z r.2016 je na str. 54 v závorce přeloženo do angličtiny (The Twilight Zone) místo do češtiny – proč?

V kapitole o překladatelských posunech na str. 71 se mezi příklady uváděnými ve stylistické rovině ocitají obrazná pojmenování; ta přitom logicky patří do další kapitoly, přímo věnované obrazným pojmenováním (4.3.1.3): výraz „patio de los callados“ (doslova „dvorek mlčících“) je lexikalizovaná metafora, Cubrová ji správně překládá českým ekvivalentem „krchov“; obrazné výrazy jsou v hispanoamerických španělštinách mnohem běžnější než v češtině a nemusí být vždy příznakové – a pokud ano, odkazují v běžném mluveném jazyku v protikladu ke spisovné normě, nemusí se nutně překládat stejnými obrazy, působilo by to v češtině nepřírozně.

Celkově mám k práci jedinou zásadní připomínku – bohužel v ní místy nalezneme chyby v interpunkci, zejména chybějící čárky na konci vložených vět, případně přebývající čárky po příslovečném určení. Na jednom místě jsem našla chybu v přísudku (na str. 29 s podmětem „děti“ zůstalo – zřejmě po přestylování – pomáhali). To jsou však drobné a snadno odstranitelné kosmetické vady. Práci uzavírají dobře vymyšlené a formulované otázky, které by Cubrová položila autorce, kdyby se jí podařilo udělat s ní rozhovor, jak měla původně v úmyslu; zůstávají použitelné do budoucna, až Nona Fernández vyjde v češtině. Bibliografie je velmi obsáhlá, dobře zpracovaná, bohatě vytěžená.

Práce přesahuje požadavky kladené na diplomovou práci, rozhodně ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **VÝBORNĚ**.

12. 6. 2024

PhDr. Anežka Charvátová